

Atskaite par dalību COPA-COGECA darba grupā

“Cūkgaļa”

11.09.2017. Briselē

Darba grupas sanāksmē piedalījās LOSP eksperte Dzintra Lejniece.

Izskatāmie jautājumi:

1. Darba kārtības un iepriekšējās darba grupas protokola apstiprināšana.
2. Dzīvnieku veselība - Āfrikas cūku mēris.
3. Dzīvnieku transportēšana.
4. Tirgus situācija :
 - informācija par tirdzniecības līgumu sarunu gaitu;
 - SPS barjeras (Meksika, Kolumbija, Krievija u.c.).
5. Noslēguma diskusija par nākotnes KLP 2020 cūkkopības nozarē.
6. Diskusijas turpinājums par cūku labturību.
7. Citi jautājumi.

Kopsavilkums

1. Darba kārtības un iepriekšējā sanāksmes protokola apstiprināšana

Iepriekšējās darba grupas protokols tika apstiprināts. Darba kārtība 11.septembra ārkārtas darba grupai ar izmainītu jautājumu izskatīšanas secību tika apstiprināta. Priekšsēdētājs informēja par aktivitātēm darba grupas sasaukšanas starplaikā.

2. Dzīvnieku veselība – Āfrikas cūku mēris (ĀCM)

Āfrikas cūku mēra pašreizējās epidemioloģiskās situācijas attīstība Eiropas Savienībā rada lielas bažas ES cūku audzētājiem un gaļas industrijai. Tādēļ, lai novērstu tirdzniecības šķēršļus un tirdzniecības traucējumus, COPA – COGECA vēstulē aicina ES Komisiju un komisāru Andrukaiti ĀCM skartajās dalībvalstīs īstenot papildu pasākumus, lai saglabātu uzticību ES cūku, cūkgaļas un cūkgaļas produktu pārtikas nekaitīgumam eksporta tirgos. Notiek diskusija par vēstules saturu un mērķi. ĀCM skartā Lietuva savukārt iesniedz apspriešanai savu vēstuli ar pretenziju EK par nevienlīdzīgu attieksmi attiecībā pret ĀCM ierobežojumiem dažādās dalībvalstīs. Jo Direktīva 2002/60/ EC par ĀCM kontroli un apkarošanu nenosaka šādus striktus zonējumus(I; II; un III zona), kas piemēram pie ĀCM konstatēšanas piemājas cūku saimniecībā, 3-10 km attālumā no komerciāli ražojošas cūkkopības saimniecības var apturēt saimniecisko darbību uz 45 dienām un pēc tam ar ES lēmumu tiek noteikti strikti ierobežojumi cūku tirdzniecībai un pārvietošanai uz 12 mēnešiem, tādējādi liedzot ĀCM skartajās dalībvalstīs esošajām, komerciāli ražojošajām cūkkopības saimniecībām bez tirgus traucējumiem un zaudējumiem turpināt ražot un līdzvērtīgi konkurēt kopējā ES cūkgaļas tirgū. Kopš 2014. gada, kad tika konstatēti pirmie ĀCM saslimšanas gadījumi ES teritorijā mājas un meža cūku populācijā un speciāli izstrādāta un īstenota ĀCM apkarošanas stratēģija ES Austrumeiropas valstīm nav apturējusi, vai ierobežojusi konkrētā teritorijā slimības izplatību. Nemainot likumdošanu ES līmenī, neatkarīgi no katras konkrētās cūkkopības saimniecības biodrošības ievērošanas visaugstākajā līmenī. Novietnei II ĀCM riska zonā vienalga, tiek uzlikti strikti tirdzniecības

ierobežojumi dēļ ĀCM konstatēšanas meža cūkām. Līdz ar to, arī Latvijas Cūku audzētāju asociācija atbalsta Lietuvas vēstulē pausto viedokli, papildinot vēstuli ar prasību nekavējoties lūgt izdarīt grozījumus Pasaules dzīvnieku veselības kodā: “Nodalīt skartās teritorijas definējumu attiecībā pret mājas un meža cūkām tās nodalot un attiecīgi izmainīt apkarošanas stratēģiju, kā arī citu ar šo slimības apkarošanu saistīto likumdošanu”. LT vēstules saturs netika sīkāk apspriests. Baltijas valstis nolēma turpināt virzīt savas prasības par vienlīdzīgu attieksmi. Arī Polijas pārstāvji ziņo, ka šobrīd ļoti daudz ĀCM uzliesmojumu piemājas saimniecībās. Ir pieņemts Polijā politisks lēmums samazināt piemājas saimniecību skaitu, kurās ir cūkas. PL pieņēmusi stingrākus noteikumus par biodrošības ievērošanu piemājas cūku saimniecībām. Ja veterinārais inspektors pārbaudes laikā konstatēs neatbilstības, piespiedu kārtā tiks izkautas cūkas un noteikts liegums turēt cūkas šajā saimniecībā divus gadus. Noteikumi par kompensācijām izkaušanai attieksies uz saimniecībām līdz 50 cūkām reģionos, kuros ir augsts ĀCM risks. Šim mērķim Polija ir saņēmusi arī līdzfinansējumu no ES. Tiek uzdots jautājums Čehijas pārstāvim par elektriskā žoga efektivitāti, kas tika apvilks teritorijai, kurā tika konstatētas ar ĀCM nobeigušās meža cūkas. Notiekot teritorijas apsekošana, ik pēc trīs nedēļām. Šobrīd nav konstatēti jauni saslimšanas gadījumi meža cūku populācijā ārpus iežogotās teritorijas. Arī citu dalībvalstu eksperti, kuru valstis robežojās ar Krieviju, Ukrainu un Baltkrieviju izsaka bažas par ĀCM izplatības neprognozējamību, jo cauri valstīm iet tranzīta ceļi un jebkurš šoferis var pa logu izmest ĀCM inficētus gaļas produktus. Ļoti asas diskusijas starp ĀCM skartajām dalībvalstīm un gaļas pārstrādātāju organizācijas pārstāvjiem. Gaļas pārstrādātāju un eksportējošo dalībvalstu eksperti aicināja atbalstīt stingrākas prasības ĀCM monitoringam. Šobrīd ir labs balanss eksporta tirgos, cena ir stabilizējusies. Ir svarīgi apliecināt eksporta partneriem ES cūkgaļas drošumu. Pretējā gadījumā var notikt tirgus destabilizācija. Tika nobalsots par vēstules nosūtīšanu ES komisāram Andrukaitim, ar aicinājumu uz nepārtrauktu dialogu un sadarbību starp ES cūkkopības nozari un kompetentajām iestādēm, lai nodrošinātu augstu dzīvnieku veselības līmeni cūkgaļas ražošanā un veicinātu nodrošinātību ar pārtiku Eiropā un pasaulē. Beļģijas pārstāvis akcentē vēlreiz, atbalsta nepieciešamību vakcīnas izstrādei ar piebildi, ka tiktu vakcinētas tikai meža cūkas.

3. Dzīvnieku transportēšana.

Ir izstrādāta dzīvnieku transportēšanas rokasgrāmata, kas pieejama: www.animaltransportguides.eu

Dzīvnieku transportēšanas rokasgrāmata ir DG SANTE ģenerāldirektorāta pilotprojekts. Projektā piedalās 16 dalībnieki no 10 ES valstīm (akadēmiskām un pētniecības iestādēm un ieinteresēto personu organizācijām), kas aktīvi darbojas lopu transporta jomā. Nepieciešams vairāk izplatīt informāciju par šo rokasgrāmatu dalībvalstīs, dzīvnieku pārvadāšanā iesaistīto personu vidū.

4. Diskusijas turpinājums par cūku labturību.

Novembrī notiks konference Īrijā par astu kupēšanu. Īrijas nozares eksperti dalīsies pieredzē. Ja ir dokumentēti fakti par astu kupēšanu, gan labi, gan negatīvi lūgums sūtīt cūkgaļas darba grupas koordinātoram. Astu kupēšana nav pieļaujama kā rutīnas pasākums. Tikai ar veterinārārsta atļauju, ja viņš izlemj, ka tas ir nepieciešams konkrētā gadījumā. Diskusija par dabīgas izcelsmes materiāliem ar ko nodarboties cūkām: ļoti nopietni jādombā

par biodrošību fermā valstīs, kur auksts ĀCM risks. Ir valstis, piemēram Vācija, kur patērētāji ir gatavi piemaksāt par augstākiem cūku labturības standartiem pērkot gala produktu – gaļas izstrādājumus.

5. Noslēguma diskusija par nākotnes KLP 2020 cūkkopības nozarē.

Priekšlikumi attiecībā uz 2020. gada KLP

♣ Ieviest pasākumus, kuru mērķis ir uzlabot lauksaimnieku konkurētspēju.

Jāuzlabo spēkā esošie pasākumi, lai palīdzētu saimniecībām, kas aktīvi turpina darboties nozarē.

Jo īpaši lauksaimnieki būtu jāatbalsta attiecībā uz vides aizsardzības prasībām, dzīvnieku labturību un pārtikas nekaitīguma papildus izmaksām. Izmaksām par sabiedrības vēlmēm vispirms un galvenokārt jāatspoguļojas gala cenā. Būtu jāizstrādā likumdošanas priekšlikumi, lai sniegtu finansiālu kompensāciju lauksaimniekiem, ja notikusi dzīvnieku veselības krīze. Pat tad, ja lauksaimnieki nav atbildīgi par dzīvnieku veselības krīzes uzliesmojumu, tie joprojām ir vienīgie, kas cieš finansiālus zaudējumus sakarā ar viņu uzņēmumu slēgšanu, piesardzības nolūkos.

♣ Saglabāt un stiprināt esošos tirgus pārvaldības rīkus (privātu uzglabāšanu) un saistīt tos ar eksportu. Arī uzturēt un stiprināt liemeņu klasifikāciju.

♣ Izveidot apdrošināšanas shēmas vai kopfondus lauksaimniekiem, kas nodrošina minimālos ienākumus un saprātīgus ienākumus lielākā tirgus krīzē (ar Komisijas ieguldījumu vai bez tā).

♣ Nodrošināt saskaņotību starp tirgus vadību, veicināšanu un eksporta politiku.

♣ Uzlabot saikni ar tirgotājiem, lai saprastu patērētāju pieprasījuma tendences, labāk atbilstu patērētāju prasībām.

♣ Jāuzlabo lauksaimnieku stāvoklis pārtikas ražošanas ķēdē, regulējot līgumattiecības starp lauksaimniecības nozaru operatoriem.

♣ EK vajadzētu palielināt pārredzamību, veikt izmeklēšanu un aizliegt negodīgu komercpraksi.

♣ Efektīvi jāīsteno spēkā esošie tiesību akti, lai novērstu to, ka lielle mazumtirdzniecības uzņēmumi ļaunprātīgi izmanto savu dominējošo stāvokli.

♣ Iekļaut instrumentus lauksaimnieku atbalstam (cūkgāļas ražotājiem), kas palīdz pārvaldīt īsās pārtikas piegādes ķēdes. Attīstīt un palielināt zemnieku tirgu skaitu.

♣ ES tirdzniecības politikai vajadzētu palīdzēt lauksaimniekiem iegūt lielāku ienākumu daļu no tirgus.

♣ EK būtu jāievieš jauni eksporta veicināšanas veidi, samazinot eksporta risku uz jauniem tirgiem (piemēram, eksporta kredīts, eksporta apdrošināšana utt.).

♣ Izstrādāt finanšu instrumentus (ar Eiropas Investīciju bankas atbalstu), lai atbalstītu eksporta kredītu shēmas.

♣ Nostiprināt veicināšanas instrumentus cūkgāļai un cūkgāļas produktiem. Komisijai būtu jāgarantē "savstarpējās atbildības princips" ievērošana importam no trešajām valstīm sabiedrības veselības, dzīvnieku labturības, identificēšanas, un vides aizsardzības jomās.

Lauku attīstība

Nav nekāda KLP atbalsta, kas tieši saistīts ar cūku audzēšanu kā tādu (izņemot pasākumus valsts lauku attīstības plānā, ieguldījumiem. Bet cūku audzētāji ar lauksaimniecības zemi tomēr var saņemt platībmaksājumus.

- ♣ Saglabāt cūku audzētājiem piemērotos pasākumus, kurus šī nozare patlaban saņem tieši, vai netieši, no savām dalībvalstīm, kas tos īsteno.
- ♣ Attiecībā uz atbilstību pastāv nesabalansēta situācija starp pārkāpumiem un piemērotajām sankcijām. (piemēram, labturības noteikumu kontrolei vajadzētu vairāk balstīties uz riska analīzi, nevis aptvert visu ražotāju grupu).
- ♣ Ir vajadzīgi arī pasākumi, kas ļautu jaunienācējiem šajā nozarē (gan jauniejiem lauksaimniekiem, gan jaunizveidotajiem uzņēmumiem) un atbalstītu viņu vajadzībām atbilstošu profesionālo apmācību.
- ♣ Ieguldījumu pasākumiem jāietver atbalsts lauksaimniecībā inovatīviem risinājumiem, tādējādi rosinot lauksaimniekus ieguldīt inovācijās un izmantot šos risinājumus.

Pārējie izskatāmie jautājumi laika trūkuma dēļ tika pārcelti uz nākamo cūkgaļas darba grupu, kas notiks novembrī.

Eksperte

Dzintra Lejniece

LATVIJAS LAUKU
KONSULTĀCIJU UN
IZGLĪTĪBAS CENTRS

Zemkopības ministrija